

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY BOBROWNIKI**

z dnia ..... 2021 r.

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w gminie Bobrowniki na lata 2021-2025

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz. U. 2021 poz. 1372) w związku z art. 6 ust.2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t. j. Dz. U. 2021 poz. 1249 ze zm.)

**Rada Gminy Bobrowniki
uchwala, co następuje:**

§ 1. Przyjąć Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021-2025 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierzyć Wójtowi Gminy.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Kierownik Ośrodka Pomocy
Społecznej w Bobrownikach

Jarosław Wolczyk

Wójt Gminy Bobrowniki

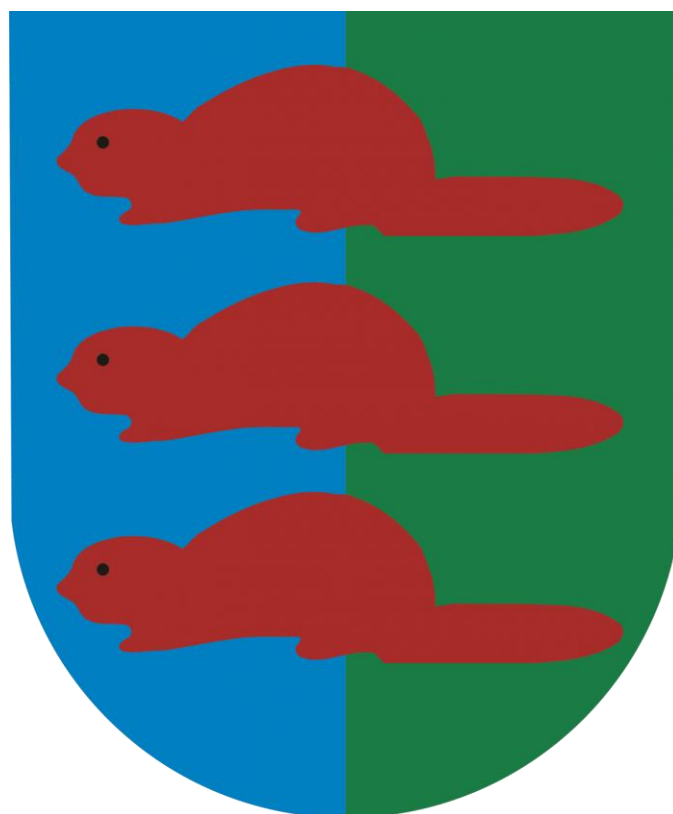
Małgorzata Bednarek

Sprawdzono pod względem
formalno-prawnym

Adwokat Agnieszka Skowron

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Gminy Bobrowniki
z dnia ..... 2021 r.

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE
ORAZ
OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
W GMINIE BOBROWNIKI
NA LATA 2021-2025**

-BOBROWNIKI 2021-

Spis treści

I. WPROWADZENIE	3
II. PODSTAWY PRAWNE	4
III. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE	5
3.1 Pojęcie przemocy w rodzinie.....	5
3.2 Rodzaje przemocy w rodzinie:	6
3.3 Skutki przemocy w rodzinie.....	7
IV. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE BOBROWNIKI.....	8
4.1. Statystyka przemocy w rodzinie.....	9
4.2. Skala przemocy na podstawie wyników badań ankietowych.....	11
V. ZADANIA SŁUŻB W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE.....	14
5.1 Gmina	14
5.2 Pomoc społeczna	15
5.3 Służba zdrowia	15
5.4 Policja.....	16
5.5 Sąd.....	17
5.6 Oświata	17
5.7 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	19
5.8 Wykaz lokalnych placówek udzielających pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie ...	19
VI. CELE PROGRAMU	21
6.1. Cele ogólne.....	21
6.2. Cele szczegółowe programu.....	21
VII. ADRESACI PROGRAMU	25
VIII. REALIZATORZY PROGRAMU	25

I. WPROWADZENIE

Podstawą opracowania „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2021-2025” jest ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2021 r. poz. 1249 ze zm.).

Zgodnie z art.6 ust.2 pkt 1 w/w ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Głównym celem Programu jest ograniczenie na terenie Gminy Bobrowniki rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie. Program wskazuje główne kierunki działania Gminy Bobrowniki w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Realizacja Programu będzie się odbywała w oparciu o współpracę podmiotów zaangażowanych w działalność Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Bobrowniki.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2025 zgodny jest z Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy na rok 2021, przyjętym Uchwałą Nr 16/2021 Rady Ministrów z dnia 01.02.2021 r.

Działania Programu mają charakter wielokierunkowy, dotyczą, w szczególności, profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie i pomocy osobom dotkniętym przemocą.

Zaplanowane do realizacji zadania zwiększą skuteczność podejmowanych działań, co przełoży się na ograniczenie rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w naszej gminie.

II. PODSTAWY PRAWNE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Bobrowniki na lata 2021-2025 został wprowadzony na podstawie aktów prawnych:

- a) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tekst jednolity Dz. U. 2021r. poz. 1249)
- b) Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U. 2021r., poz. 1119)
- c) Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (tekst jednolity Dz. U. 2020 r., poz. 1876 ze zm.)
- d) Ustawa z dnia 09 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz. U. 2020 r., poz.821 ze zm.)
- e) Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity: Dz. U. 2020r., poz. 2050 ze zm.)
- f) Ustawa z dnia 28 listopada 2003r. o świadczeniach rodzinnych (tekst jednolity: Dz. U. 2021r., poz. 1162 ze zm.)
- g) Ustawa z dnia 07 września 2007r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tekst jednolity: Dz. U. 2020 r., poz. 111 ze zm.)
- h) Ustawa z dnia 08 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity: Dz. U. 2021r., poz. 1372)
- i) Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz. U. 2011 Nr 209, poz.1245 ze zm.)
- j) Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990r. o Policji (tekst jednolity Dz. U z 2021r., poz. 1005 ze zm.)
- k) Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. z 2020 r. poz. 1327 ze zm.)
- l) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 2020 r., poz.1444 ze zm.)
- m) Ustawa z dnia 6 czerwca 1997r. – Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 2021r., poz.534 ze zm.)

III. PRZEMOC W RODZINIE – PODSTAWY TEORETYCZNE

3.1 Pojęcie przemocy w rodzinie

Art.2 ust.2 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (tekst jednolity Dz. U. z 2021 r. poz. 1249) definiuje przemoc w rodzinie jako:

„(...)jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Podstawą prawną działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy jest:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 02 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) Rozdział drugi pt. „Wolność, Prawa i Obowiązki Człowieka i Obywatela” reguluje zasady zapewniające każdemu nietykalność osobistą i cielesną oraz stawia na ich straży władze publiczne przyznając obywatelowi prawo żądania organów władzy publicznej szczególnej ochrony dziecka przed przemocą, okrucieństwem, wyzyskiem i demoralizacją, Art.30 Konstytucji: *„Przyrodzona i niezbywalna godność człowieka stanowi źródło wolności i praw człowieka i obywatela. Jest ona nienaruszalna, a jej poszanowanie i ochrona jest obowiązkiem władz publicznych.* „

Przemoc w rodzinie narusza podstawowe prawa człowieka, w tym prawo do życia i zdrowia oraz poszanowania godności osobistej. Należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych o dużej szkodliwości społecznej.

Według polskich regulacji prawnych przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (tekst jednolity:Dz. U. z 2021 r. , poz. 1023 ze zm.), które jest ścigane z urzędu.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

- 1) „§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osoba nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.
- 2) § 1a. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą nieporadną ze względu na jej wiek, stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 8.
- 3) §2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.
- 4) §3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Każdy człowiek powinien mieć oparcie przede wszystkim w rodzinie, co winno mu dawać tak potrzebne poczucie pewności istnienia (Kiełtyka A. Przeciwdziałanie w rodzinie komentarz Warszawa 2015 s.13). Dlatego gdy rodzina zawodzi, pomoc nadchodzi ze strony organów państwa i organizacji społecznych. Władze publiczne mają obowiązek zapewnić wszystkim obywatelom równe traktowanie i poszanowanie ich praw i wolności dążąc do zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zgodnie z art.9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy w zespole interdyscyplinarnym.

Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością dowiedziały się o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu są zobowiązane niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

Przemoc w rodzinie jest jednym z poważniejszych zaburzeń życia społecznego obok alkoholizmu oraz narkomanii. Często przemoc rzutuje na dalsze funkcjonowanie w życiu tych osób i jest przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Mity i stereotypy to kulturowo uwarunkowane, silne i często ponadczasowe przekonania gromadzące wiedzę i sposób rozumienia różnych wydarzeń danej społeczności, niesione przez pokolenia. Na zjawisko przemocy w rodzinie mają bardzo duży wpływ, bowiem wiele z nich stoi na straży jednej z największych wartości w naszej kulturze, którą jest rodzina. Mity i stereotypy opisują więc "pożądane" relacje w rodzinie, pomiędzy mężem i żoną, rodzicami i dziećmi; wyznaczają role kobiecie, mężczyźnie, dzieciom; "wyjaśniają" samo zjawisko i "dają wskazówki", jak należy postępować wobec problemów rodzinnych. Wiele z nich również, w najlepszej intencji ochrony rodziny, sprzyja niestety przemocy, usprawiedliwia ją i postuluje powstrzymywanie się od reakcji osób z zewnątrz. **Za przemoc zawsze odpowiedzialność ponosi sprawca, niezależnie od tego co zrobiła ofiara. Trzeba to wiedzieć i pamiętać o tym!** (opracowanie: Zespół Stowarzyszenia "Niebieska Linia").

3.2 Rodzaje przemocy w rodzinie:

- 1) **Przemoc fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie ją życia.
- 2) **Przemoc seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności.
- 3) **Przemoc psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu.
- 4) **Przemoc ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy.
- 5) **Zaniedbanie** – to ciągle niezaspakajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Inny podział przemocy to:

Przemoc aktywna– na, którą składają się głównie nadużycia. Nadużycia to opisana wcześniej przemoc fizyczna, psychiczna i seksualna

Przemoc pasywna– rozumiana jako zaniedbanie, zaniechanie opieki

Przemoc gorąca– u jej podstaw znajdujemy furie, czyli dynamiczne i naładowane gniewem zjawisko pęknięcia tamy emocjonalnej, uruchamiające agresywne zachowanie. Furia najczęściej rozładowuje się w aktach bezpośredniej agresji fizycznej i psychicznej. Towarzyszy jej pragnienie wywołania cierpienia i spowodowanie jakichś szkód.

Przemoc chłodna– wydaje się znacznie spokojniejsza, choć czasem jest to spokój pozorny, skrywający silne emocje, ale skutecznie tłumione i kontrolowane. Sprawca sprawia wrażenie spokojnego, zrównoważonego, a w istocie realizuje pewien plan, dąży do osiągnięcia określonego celu. Jest nastawiony na wtargnięcie w psychikę ofiary

Cykle przemocy:

- 1) **Faza narastania napięcia** – początkiem cyklu jest zwykle wyczuwalny wzrost napięcia, narastają sytuacje konfliktowe,

- 2) **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch agresji, sprawca przemienia się w kata, może dokonać strasznych czynów nie zwracając uwagi na krzywdę innych,
- 3) **Faza miodowego miesiąca** – to czas skruchy i okazywania miłości. Sprawca zaczyna dostrzegać to, co się wydarzyło. Próbuje załagodzić sytuację, przeprosza, obiecuje poprawę, staje się uczynny i miły. Pozwala ofiarom uwierzyć, że teraz będzie inaczej.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi.

Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

3.3 Skutki przemocy w rodzinie

Przemoc w rodzinie jest doświadczeniem traumatycznym, którego skutkiem są zarówno bezpośrednie szkody na zdrowiu psychicznym i fizycznym, jak i poważne, długotrwałe problemy ujawniające się w życiu dorosłym, jako konsekwencje przemocy doświadczanej w dzieciństwie. U osób poddawanych długotrwałej przemocy występują poważne problemy fizyczne i emocjonalne. Do najczęstszych objawów będących skutkami przemocy należą: poważne obrażenia ciała, wzrost częstości chorób somatycznych związanych ze stresem (ból głowy, żołądka, w krzyżu lub w stawach oraz inne dolegliwości) przygnębienie, smutek, obojętność, popadanie w depresję, niepokój, niekontrolowane wybuchy płaczu, śmiechu czy agresji, zmienność nastrojów, decyzji, niepewność, stany lękowe, w tym lęk przed bliskością, nieufność, poczucie zagrożenia, niska samoocena, kłopoty z zasypianiem, koszmary nocne, kłopoty z koncentracją, zwiększone spożycie środków psychoaktywnych, zaprzeczanie, obwinianie się, bezradność, adaptacja do przemocy.

Na szczególnie poważne konsekwencje zachowań przemocowych narażone są dzieci. Często są one bezpośrednimi ofiarami lub/i świadkami przemocy w rodzinie. Obok obrażeń cielesnych przemoc domowa powoduje, że dziecko żyje w poczuciu ciągłego strachu i zagrożenia, pozbawione miłości, zaufania i bezpieczeństwa. Niezaspokojenie tych podstawowych potrzeb wpływa na dalszy rozwój dziecka i jest przyczyną wielu schorzeń psychosomatycznych. Dzieci będące ofiarami wykorzystywania seksualnego wykazują wysoki poziom depresji, poczucie osamotnienia, myśli samobójcze, zaburzenia snu, nadpobudliwość, agresję, obniżenie samooceny i poczucie bezwartościowości. Maltretowanie psychiczne niekorzystnie wpływa na rozwój dzieci.

Przemoc domowa to także poważny problem społeczny. Destrukcyjna siła niszczy cały system rodzinny, rozsadza go od środka, odbiera poczucie bezpieczeństwa i możliwość prawidłowego rozwoju najmłodszym członkom rodziny. Niesie ze sobą ryzyko dziedziczenia przez dzieci zachowań przemocowych i powielania ich w dorosłym życiu.

Niezwalczana przemoc przybiera na sile, utrwała się i eskaluje niosąc negatywne konsekwencje dla uwikłanych w nią rodzin i dla całego społeczeństwa.

Niezbędne jest zatem podejmowanie planowych działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie przemocy w rodzinie, działań wpisanych w tworzenie i rozwijanie systemu przeciwdziałania przemocy, którego zasadniczymi elementami są specjalistyczne instytucje i profesjonaliści niosący pomoc osobom dotkniętym przemocą domową.

IV. DIAGNOZA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE BOBROWNIKI

Diagnoza zjawiska przemocy w rodzinie w gminie Bobrowniki została przeprowadzona w oparciu o dane statystyczne Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Zespołu Interdyscyplinarnego. Zespół Interdyscyplinarny ds. przemocy w rodzinie nie stanowi organu wewnętrznego rady gminy czy też organu pomocniczego wójta ani gminnej jednostki organizacyjnej. Jest to podmiot odrębny od organów gminy, realizujący ustawowo określone zadania gminy związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. Uchwała w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków lokalnego zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania jest skierowana do zewnętrznych podmiotów.

(Ważny A. Przeciwdziałanie w rodzinie komentarz Warszawa 2015 s.105).

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty” od sierpnia 2010 r. nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie.

Procedura „Niebieskie Karty” obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych:

- 1) **pomocy społecznej,**
- 2) **gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,**
- 3) **komisariatu Policji,**
- 4) **zespołu kuratorskiej służby sądowej w sądzie rejonowym,**
- 5) **oświaty,**
- 6) **ochrony zdrowia,**
- 7) **przedstawicieli innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie.**

Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę „Niebieskie Karty” w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Wszczęcie procedury „Niebieskie Karty” następuje przez wypełnienie formularza „Niebieska Karta- A” w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy w rodzinie.

W gminie Bobrowniki Zarządzeniem Wójta Nr K.0151.40.2011 z dnia 5 maja 2011r. został wprowadzony Regulamin Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Obecnie w skład Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Bobrownikach wchodzi przedstawiciele:

- 1) **Ośrodka Pomocy Społecznej**
- 2) **Policji**
- 3) **Służby Zdrowia**
- 4) **Oświaty**
- 5) **Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**
- 6) **II Zespołu Kuratorskiej Służby Sądowej w Będzinie**
- 7) **Wspólnoty Anonimowych Alkoholików**
- 8) **Urzędu Gminy Bobrowniki**

Osoby wchodzące w skład Zespołu współpracują ze sobą w sposób skoordynowany, zapewniający skuteczne reagowanie na sytuacje kryzysowe. Zespół Interdyscyplinarny w ramach interwencji kryzysowej udziela natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, poradnictwa socjalnego lub prawnego. Działania Zespołu Interdyscyplinarnego obejmują:

1. Diagnozę sytuacji i potrzeb osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
2. Udzielanie kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz wsparcia w instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie.
3. Organizowanie niezwłocznego dostępu do pomocy medycznej, jeśli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
4. Zapewnienie schronienia w całodobowej placówce, w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie.
5. Prowadzenie rozmów z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie.
6. W przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa przekazanie zgromadzonej dokumentacji organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2021– 2025 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2016-2020. Podejmowane dotychczas działania potwierdzają ich skuteczność zarówno w sferze udzielania profesjonalnej pomocy jak również w sferze działań prewencyjnych. Podstawę programu stanowi podejście interdyscyplinarne, zgodnie z którym wszelkie działania na rzecz pomocy rodzinie powinny być planowane i wdrażane przez specjalistów z różnych dziedzin, będących przedstawicielami różnych instytucji i organizacji. Jednocześnie zauważyć można stale wzrastającą intensyfikację działań Zespołu Interdyscyplinarnego (stale wzrastająca liczba utworzonych grup roboczych oraz częstotliwość posiedzeń tych grup. Coraz więcej osób korzysta także z konsultacji: porad udzielanych przez pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrownikach, porad prawnych oraz oferty Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na terenie Gminy Bobrowniki, która oferuje pomoc w postaci psychologa i terapeuty ds. uzależnień i przemocy jak również przez specjalistów Ośrodka Pomocy Dziecku i Rodzinie w Będzinie.

4.1. Statystyka przemocy w rodzinie

Trudno ocenić skalę przemocy w rodzinie, gdyż w wielu środowiskach nadal jest to temat tabu. Sytuację w Gminie Bobrowniki najlepiej obrazują statystyki, opracowane na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Bobrowniki zebrane w ramach procedury „Niebieskie Karty”.

Przez ostatnie cztery lata na terenie Gminy Bobrowniki wszczętych zostało 53 procedur Niebieskich Kart. Rok 2020 był rokiem szczególnym, w którym wiele osób poprzez zdalną pracę, zdalną naukę, okres narodowej kwarantanny zostało zmuszonych do spędzania większości czasu w kręgu najbliższej rodziny. Do tego dochodził strach o zdrowie życie własne i rodziny, o utrzymanie zatrudnienia oraz zapewnienie godziwego bytu dla rodziny. Sytuacja ta niejednokrotnie powodowała kumulację frustracji i złości, co łatwo prowadzi do agresywnych zachowań. Niestety najczęściej są one skierowane w stronę słabszych: kobiet, dzieci czy osób starszych.

Ze statystyk Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wynika, że osoby borykające się z problemem przemocy w rodzinie zwracają się o pomoc przede wszystkim do Ośrodka Pomocy Społecznej oraz do Policji. To przedstawiciele tych instytucji w ogromnej większości wszczynają procedurę Niebieskiej Karty. Dane statystyczne pozyskane z Zespołu Interdyscyplinarnego nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Gminy Bobrowniki. Zjawisko to jest powszechne, jednak nie zawsze jest ujawniane, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie jej. W ostatnim czasie zauważalna jest tendencja wzrostowa osób szukających wsparcia i pomocy w sytuacjach przemocy domowej dlatego też, liczba Niebieskich Kart wzrasta. Prowadzone działania lokalne jak

i ogólnopolskie powodują zmiany świadomości społecznej i z jednej strony zwiększa się gotowość domniemyanych ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej wiążą się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

Program przeciwdziałania przemocy w rodzinie					
Realizacja zadań własnych gminy		2017	2018	2019	2020
		Liczba	Liczba	Liczba	Liczba
1	Liczba utworzonych w gminie Zespołów Interdyscyplinarnych	1	1	1	1
2	Liczba utworzonych w gminie Grup Roboczych	17	23	24	32
3	Liczba przypadków odebrania dziecka z rodziny przez pracownika socjalnego wykonującego obowiązki służbowe	0	0	0	0
4	Liczba OGÓŁEM sporządzonych Niebieskich Kart A, w tym przez przedstawicieli podmiotów wszczynających procedurę:	8	16	10	19
5	jednostkę organizacyjną pomocy społecznej	3	10	8	11
6	Policji	4	6	2	8
7	gminną komisję rozwiązywania problemów alkoholowych	0	0	0	0
8	oświatę	0	0	0	0
9	ochrony zdrowia	0	0	0	0
10	Liczba sporządzonych Niebieskich Kart C przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Roboczą	8	9	9	15
11	Liczba sporządzonych Niebieskich Kart D przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Roboczą	5	10	6	9
12	Liczba zakończonych przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Roboczą procedur "Niebieskie Karty", na skutek ustania przemocy w rodzinie i zrealizowania indywidualnego planu pomocy, na skutek rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowania działań	7	5	10	12
13	Liczba przekazanych przez Zespół Interdyscyplinarny/Grupę Roboczą zawiadomień do organów ścigania (Policji, Prokuratury) o popełnieniu przestępstwa w związku z użyciem przemocy w rodzinie	0	0	0	0

Tabela Nr 1. Liczba niebieskich kart w gminie Bobrowniki w latach 2017-2020

Źródło : *Sprawozdania Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w gminie Bobrownikach*

Dane statystyczne pozyskane z Zespołu Interdyscyplinarnego nie oddają w pełni obrazu przemocy na terenie Gminy Bobrowniki. Zjawisko to jest powszechne, jednak nie zawsze jest ujawniane, co utrudnia rozpoznanie i przeciwdziałanie jej. W ostatnim czasie zauważalna jest tendencja wzrostowa osób szukających wsparcia i pomocy w sytuacjach przemocy domowej dlatego też, liczba Niebieskich Kart wzrasta. Prowadzone działania lokalne jak i ogólnopolskie powodują zmiany świadomości społecznej i z jednej strony zwiększa się gotowość domniemyanych ofiar przemocy do ujawniania takich spraw, a z drugiej wiążą się z większym profesjonalizmem przedstawicieli służb zobowiązanych do podejmowania interwencji i udzielania pomocy.

4.2. Skala przemocy na podstawie wyników badań ankietowych

Celem zdiagnozowania zakresu przemocy w rodzinie oraz poziomu wiedzy o tym problemie przeprowadzono badanie ankietowe skierowane do mieszkańców gminy Bobrowniki. Kwestionariusze zostały rozdane w środowisku przez pracowników socjalnych. W wyniku analizy materiału badawczego ustalono:

WZÓR ANKIETA DOTYCZĄCA STANU WIEDZY SPOŁECZNOŚCI LOKALNEJ GMINY BOBROWNIKI NA TEMAT ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ ORAZ STANU TEGO ZJAWISKA W NASZEJ GMINIE

Ankieta, którą masz przed sobą jest całkowicie anonimowa, Twoje wypowiedzi posłużą do analizy statystycznej. Bardzo proszę szczere jej wypełnienie.

Wiek..... Płeć..... Miejsce zamieszkania: wieś miasto

Pytanie 1. Jak Pan/Pani sądzi, czy w naszej gminie występuje zjawisko przemocy domowej?
TAK NIE

Pytanie 2. W jakich rodzinach najczęściej występuje przemoc?
PEŁNYCH NIEPEŁNYCH NADUŻYWAJĄCYCH ALKOHOLU
PATOLOGICZNYCH NORMALNYCH BIEDNYCH BOGATYCH
WE WSZYSTKICH WYMIENIONYCH

Pytanie 3. Kto według Pana/Pani najczęściej jest sprawcą przemocy w rodzinie?
.....

Pytanie 4. Kto według Pana/Pani najczęściej pada ofiarą przemocy w rodzinie?
.....

Pytanie 5. Jakie zachowania według Pana/Pani najczęściej stosują sprawcy przemocy w stosunku do swoich bliskich?
.....

Pytanie 6. Jak Pan/Pani sądzi gdzie powinna udać się po pomoc osoba doznająca przemocy w rodzinie?
.....

Pytanie 7. Czy słyszał/a Pan/Pani o Zespole Interdyscyplinarnym Gminy Bobrowniki?
TAK NIE

Pytanie 8. Czym zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bobrowniki?
.....

Pytanie 9. Które z poniższych zachowań można zaliczyć do form przemocy psychicznej:
POLICZKOWANIE
STAŁA KRYTYKA I WYŚMIIEWANIE
NIEUDZIELANIE POMOCY
ODMAWIANIE PŁACENIA ALIMENTÓW

Pytanie 10. Które z poniższych zachowań można zaliczyć do przemocy ekonomicznej:

ODBIERANIE ZAROBIONYCH PIENIĘDZY

UŻYCIE BRONI

OGRANICZENIA SNU I JEDZENIA

POLICZKOWANIE

Pytanie 11. Poniższej tabelce znajduje się lista różnych zachowań. Proszę o zaznaczenie tych, które kojarzą się z przemocą.

Lp.	Zachowanie	Tak – uważam, że jest to przemoc
1.	Zmuszanie do palenia papierosów, picia alkoholu lub zażywania narkotyków.	
2.	Uderzenie kogoś w policzek.	
3.	Zmuszanie żony/męża/partnera do zachowań seksualnych.	
4.	Groźenie pobiciem.	
5.	Przezywanie, obrażanie, krytykowanie dziecka.	
6.	Nagrywanie innych osób lub zrobienie im zdjęć w intymnych lub krępujących sytuacjach.	
7.	Pokazywanie innym osobom lub rozpowszechnianie np. w Internecie filmów lub zdjęć osób bez ich zgody.	
8.	Wynoszenie z domu wspólnej własności.	
9.	Wyśmiewanie cudzych poglądów.	
10.	Zaciąganie kredytów obciążających wspólny budżet bez porozumienia z mężem/żoną/partnerem.	

Po przeprowadzonych badaniach środowiskowych, których celem było dokonanie diagnozy przemocy w rodzinie oraz stanu wiedzy mieszkańców o tym problemie, wynikły następujące wnioski:

1. Badania ankietowe przeprowadzono wśród 100 mieszkańców Gminy Bobrowniki, gdzie 55 % stanowiły kobiety, a 45% mężczyźni. Dominującą grupą wiekową wśród kobiet stanowił wiek 30-50, a wśród mężczyzn 30-40lat.
2. 70% ogółu badanych ma świadomość o istnieniu przemocy domowej w Gminie Bobrowniki.
3. Według badanych rodzinami najbardziej narażonymi na zjawisko przemocy są rodziny nadużywające alkoholu, dysfunkcyjne, patologiczne oraz biedne.
4. Najczęstszym sprawcą przemocy jest mężczyzna, mąż, ojciec oraz osoby nadużywające alkoholu.
5. Ofiarami przemocy w rodzinie najczęściej są dzieci, kobiety oraz żony.
6. Według badanych najczęstszymi formami przemocy wobec bliskich są: uderzenia, bicie, agresja, groźby, znęcanie psychiczne, krzyki, przemoc słowna, poniżanie oraz wyzywanie.
7. Badani mają świadomość, gdzie mogą udać się po pomoc, gdy zostaną ofiarami przemocy domowej. Najczęstszymi wymienionymi instytucjami były: policja, ośrodki pomocy społecznej. Mężczyźni udaliby się po pomoc także do lekarza.
8. Badani mieszkańcy Gminy nie mają wiedzy na temat istnienia Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy Bobrowniki (68% ankietowanych). Tylko 32% wie o istnieniu takiego zespołu.
9. 60% badanych nie wie, czym zajmuje się Zespół Interdyscyplinarny Gminy Bobrowniki. Tylko 40% badanych wskazało, że zajmuje się pomocą dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

10. Do form przemocy psychicznej ankietowani wskazali stałą krytykę i wyśmiewanie oraz policzkowanie oraz nieudzielanie pomocy. Według kobiet odmawianie płacenia pieniędzy stanowi także w/w formę przemocy.
11. Do przemocy ekonomicznej zaliczono odbieranie zarobionych pieniędzy oraz ograniczanie snu i jedzenia.
12. Do zachowań kojarzących się z przemocą ankietowani najczęściej zaliczali przemoc fizyczną (m.in. uderzanie, policzkowanie, zmuszanie do zachowań seksualnych), psychiczną (groźby, picia alkoholu czy, przezywanie, obrażanie, krytykowania dziecka, molestowanie seksualne).

Na podstawie powyższej analizy można stwierdzić, że mieszkańcy Gminy Bobrowniki mają świadomość o istnieniu przemocy domowej i wiedzą, gdzie mogą udać się po pomoc (Policja, OPS, Służba zdrowia). Badani potrafią wskazać różne rodzaje przemocy oraz trafnie przyporządkować ich formy, np. przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna. Wśród ankietowanych istnieje stereotyp, że przemoc występuje w rodzinach patologicznych oraz nadużywających alkoholu a sprawcą jest mężczyzna (określony również jako mąż lub ojciec). Zjawisko przemocy występuje, natomiast wiedza na temat istnienia Zespołu Interdyscyplinarnego Gminy i jego roli, zadań oraz funkcji jest znikoma. Bardzo mało ankietowanych potrafiło wskazać, czym on się zajmuje. Należy, więc rozpowszechnić wśród mieszkańców informacje na temat tego Zespołu, jak również profilaktyki problemu przemocy, gdyż jest zjawiskiem społecznym, zakłócającym prawidłowe funkcjonowanie rodziny w społeczeństwie.

V. ZADANIA SŁUŻB W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE

Gmina podejmuje działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności w ramach pracy zespołu interdyscyplinarnego lub grupy roboczej. Zadaniem zespołu jest integrowanie i koordynowanie działań jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez:

- 1) diagnozowanie problemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,
- 3) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc.

Do zadań grupy roboczej należy, w szczególności:

- 1) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,
- 2) monitorowanie sytuacji rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz rodzin zagrożonych wystąpieniem przemocy,
- 3) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań.

Posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego odbywają się w Ośrodku Pomocy Społecznej Bobrowniki w Dobieszowicach ul. Kościuszki 25 c w zależności od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na kwartał.

5.1 Gmina

Do zadań własnych gminy zgodnie z art.6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych

5.2 Pomoc społeczna

Celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku przemocy w rodzinie. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni .

Zadania pracownika socjalnego w ramach przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy w rodzinie oraz o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 4) zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- 5) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie, na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 6) wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Pracownicy socjalni, przedstawiciele pomocy społecznej są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

5.3 Służba zdrowia

Głównym zadaniem służby zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zalicza się do zakresu sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często temu towarzyszą mu poważne uszkodzenia zdrowia somatycznego i zdrowia psychicznego. Pomoc ofiarom przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- 1) umiejętność przeprowadzenia spokojnej rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- 2) poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- 3) wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły psychicznej,
- 4) poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- 5) powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkie obrażenia ciała).

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym, jak również zobowiązany jest do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

5.4 Policja

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Na podst. art. 15a ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji – policjanci, wykonując czynności, mają prawo zatrzymywania sprawców przemocy w rodzinie stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla życia i zdrowia ludzkiego. Działania chroniące ofiary przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- 1) udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, niezbędnej pomocy, w tym udzielenia pierwszej pomocy,
- 2) organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) podejmuje, w razie potrzeby, inne niezbędne czynności zapewniające ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, środków przymusu bezpośredniego i zatrzymania,
- 4) przeprowadza z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, rozmowę, w szczególności o odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, oraz wzywa osobę, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc w rodzinie, do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego.
- 5) przeprowadza na miejscu zdarzenia, w przypadkach nie cierpiących zwłoki, czynności procesowe w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- 6) podejmuje działania mające na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składa systematyczne wizyty sprawdzające stan bezpieczeństwa

- osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie, w zależności od potrzeb określonych przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą,
- 7) wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą w rodzinie pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

5.5 Sąd

Przedstawicielem Sądu w Zespole Interdyscyplinarnym jest kurator sądowy. Zadaniem kuratora jest m.in.:

- 1) udzielać członkom zespołu interdyscyplinarnego informacji o obowiązującym stanie prawnym w zakresie oddziaływania prawnego na osoby stosujące przemoc w rodzinie, zwłaszcza na etapie postępowania wykonawczego w szczególności w trakcie sprawowania dozoru lub postępowania wykonawczego w sprawach rodzinnych;
- 2) uzyskiwać diagnozę problemu przemocy w rodzinie na terenie właściwości sądu lub zespołu kuratorskiej służby sądowej;
- 3) pozyskiwać informacje dotyczące funkcjonowania i realizacji gminnego i powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie;
- 4) pozyskiwać informacje dotyczące wszystkich jednostek świadczących pomoc ofiarom przemocy w rodzinie na terenie właściwości sądu lub zespołu kuratorskiej służby sądowej;
- 5) pozyskiwać informacje dotyczące placówek realizujących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 6) ustalać z przedstawicielami pomocy społecznej lub organizacji pozarządowych zasady kierowania (umawiania) osób dotkniętych przemocą w rodzinie wymagających pomocy, z którymi kuratorzy współpracują w ramach prowadzonych dozorów, nadzorów lub innych czynności, do właściwych jednostek pomocowych w celu udzielenia im właściwej pomocy;
- 7) ustalać zasady sprawnego powoływania kuratorów sądowych do poszczególnych grup roboczych.

5.6 Oświata

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania funkcjonowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny ma możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18 roku życia jest ofiarą przemocy lub przestępstwa powinien podjąć następujące kroki:

- 1) przeprowadza rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania godności,
- 2) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) udziela kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 4) organizuje niezwłoczny dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 5) udziela kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, i pedagogicznej oraz wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 6) wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

5.7 Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W sytuacji gdy aktem przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

- 1) diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 2) udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 3) organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie,
- 4) może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na temat konsekwencji stosowania przemocy w rodzinie oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziale w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie,
- 5) wszczyna procedurę „Niebieskiej Karty” zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13.09.2011 r. w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

Przedstawiciele GKRPA są członkami zespołu interdyscyplinarnego lub grup roboczych współpracujących z zespołem interdyscyplinarnym.

5.8 Wykaz lokalnych placówek udzielających pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie

Bezpłatne Telefony udzielające pomocy ofiarom przemocy:

Telefon zaufania Niebieska Linia – **801 120 002**

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży – **116 111**

Rzecznik Praw Dziecka – **800 12 12 12**

Kryzysowy telefon Zaufania dla Osób Dorosłych – **116 123**

Lp.	Nazwa Instytucji/organizacji	Adres instytucji/organizacji	Telefon
1.	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach	ul. Kościuszki 25c 42-584 Dobieszowice	32 287 78 63 502 097 819
2.	Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny	ul. Krasickiego 17 42-500 Będzin	32 267 43 52
3.	Ośrodek Wspierania Dziecka i Rodziny filia w Czeladzi	ul. 11 Listopada 8 41-250 Czeladź	32 265 78 80
4.	Ośrodek Interwencji Kryzysowej	ul. Wiejska 104 42-512 Sarnów	32 267 21 46
5.	Polski Komitet Pomocy Społecznej	ul. Małachowskiego 22 42-500 Będzin	663 609 060
6.	Dom dla Bezdomnych Mężczyzn CARITAS	ul. Energetyczna 10 42-500 Będzin	32 267 19 46
7.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Gminna 8 42-583 Bobrowniki	32-287-78-63 32 287 78 87

8.	Poradnia psychologiczno – pedagogiczna	ul. 11 Listopada 5 42-500 Będzin	32 267 44 01
9.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Krasickiego 17 42-500 Będzin	32 267 81 08
10.	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Stopniu Niepełnosprawności	ul. Krasickiego 17 42-500 Będzin	32 368 08 04
11.	Komenda Powiatowa Policji w Będzinie	ul. Bema 1 42-500 Będzin	32 368 02 00
12.	Komisariat Policji w Wojkowicach	ul. Proletariatu 7 42-580 Wojkowice	32 269 17 10
13.	Poradnia Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu NZOZ PRO SALUTE	ul. Śączewskiego 27 42-500 Będzin	32 267 32 85
15.	Poradnia Przeciwalkoholowa w Czeladzi Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Czeladzi Poradnia Zdrowia Psychicznego w Czeladzi	ul. Szpitalna 40 42-500 Czeladź	32 265 16 44 wew. 265 32 265 15 86
16.	Sąd Rejonowy w Będzinie I Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Karnych	ul. Śączewskiego 23 42-500 Będzin	32 368 81 25
17.	Sąd Rejonowy w Będzinie II Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej ds. Rodzinnych i Nieletnich	ul. Śączewskiego 23 42-500 Będzin	32 368 81 03
18.	Poradnia Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu Poradnia Zdrowia Psychicznego Poradnia Leczenia Nerwic	ul. Wyzwolenia 2A 41-940 Piekary Śląskie	32 287 11 41

VI. CELE PROGRAMU

W celu zwiększenia skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie określa się cele ogólne i szczegółowe .

6.1. Cele ogólne

Celem programu jest:

- 1) zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) zwiększenie skuteczności ochrony ofiar przemocy w rodzinie i zwiększenie dostępności pomocy,
- 3) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Cele ogólne będą realizowane m.in. przez:

- 1) systematyczne diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie,
- 2) podnoszenie wrażliwości społecznej wobec przemocy w rodzinie,
- 3) wsparcie rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie,
- 4) edukację społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 5) podnoszenie kompetencji służb zajmujących się problematyką przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 6) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie

6.2. Cele szczegółowe programu

Cel 1.

Diagnozowanie zjawiska przemocy w rodzinie w Gminie Bobrowniki

L p.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Zbieranie i analiza danych dotyczących występowania aktów przemocy w rodzinie	Sporządzanie statystyk określających wielkość zjawiska przemocy i ich aktualizacja, Przeprowadzanie badań ankietowych wśród mieszkańców gminy	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach, - Zespół Interdyscyplinarny, - Komisariat Policji w Wojkowicach - GKRPA w Bobrownikach, - Szkoły z terenu gminy Bobrowniki, - inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2021 - 2025 każdego roku w roku rozpoczęcia - 2021 i na koniec roku 2025

Cel 2.

Zwiększenie skuteczności działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Lp.	Zadanie	Działania	Realizatorzy	Termin realizacji
1.	Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	<p>a) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku,</p> <p>b) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie,</p> <p>c) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym,</p> <p>d) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie,</p> <p>e) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,</p> <p>f) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy w rodzinie,</p> <p>g) zbieranie materiałów dowodowych zgodnie z procedurą „Niebieskiej Karty”,</p> <p>h) występowanie z zawiadomieniami do prokuratury o podejrzeniu popełnienia czynów określonych w art. 2 § 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie</p> <p>i) udział w działaniach edukacyjno – informacyjnych.</p>	<p>- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach,</p> <p>- Zespół Interdyscyplinarny,</p> <p>- Komisariat Policji w Wojkowicach</p> <p>- GKRPA w Bobrownikach,</p> <p>- inne jednostki działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie</p>	Działania ciągłe 2021 - 2025

Cel 3

Zapewnienie ochrony i możliwości udzielenia wsparcia osobom i rodzinom dotkniętym przemocą

Lp	Zadanie	Działania	Realizatorzy Partnerzy	Termin realizacji
1.	Zapewnienie schronienia i pomocy materialnej ofiarom przemocy w rodzinie	a) nawiązanie współpracy z instytucjami z terenu województwa zachodniopomorskiego zapewniającymi schronienie ofiarom przemocy, b) udzielanie świadczeń pieniężnych	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach,	2021 - 2025
2.	Zapewnienie wsparcia instytucjonalnego ofiarom przemocy	a) prowadzenie pracy socjalnej, b) prowadzenie poradnictwa specjalistycznego w ramach Punktu Konsultacyjnego c) edukowanie ofiar w zakresie przysługujących im praw	-Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach, - Placówki oświatowe - Gminny Zespół Interdyscyplinarny, - Komisariat Policji w Wojkowicach, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie	
3.	Łagodzenie następstw zjawiska przemocy domowej	a) motywowanie sprawców przemocy do udziału w programie korekcyjno – edukacyjnym dla sprawców przemocy, b) organizowanie grup wsparcia dla osób pokrzywdzonych i ofiar dotkniętych przemocą (w miarę potrzeb)	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach, - Komisariat Policji w Wojkowicach - Zespół Interdyscyplinarny, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Będzinie	

Cel 4

Podnoszenie świadomości społecznej i wrażliwości na zjawiska związane z przemocą w rodzinie

Lp	Zadanie	Działania	Realizatorzy Partnerzy	Termin realizacji
1.	Edukacja społeczeństwa w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie	a) podnoszenie wiedzy w społeczności lokalnej w zakresie problematyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez zamieszczanie informacji na stronie internetowej, rozpowszechnianie ulotek, materiałów edukacyjno – informacyjnych, w tym o instytucjach udzielających pomocy sytuacjach doświadczania przemocy w rodzinie, b) prowadzenie wśród dzieci i młodzieży profilaktyki w zakresie agresji i przemocy	- Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach, - Komisariat Policji w Wojkowicach, - Placówki oświatowe, - Gminny Ośrodek Kultury, - Pełnomocnik Wójta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, - Zespół Interdyscyplinarny, - Służba zdrowia, - kuratorzy	2021 - 2025

		m.in. poprzez organizowanie zajęć w ramach szkolnego programu profilaktyki, c) organizowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, d) współuczestnictwo w kampaniach prowadzonych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie		
--	--	---	--	--

Cel 5

Podniesienie poziomu wiedzy i umiejętności osób realizujących zadania związane z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w celu poprawy współpracy i skuteczności podejmowanych działań

Lp	Zadanie	Działania	Realizatorzy Partnerzy	Termin realizacji
1.	Doskonalenie grup zawodowych zaangażowanych w problematykę przeciwdziałania przemocy w rodzinie	a) uczestnictwo w szkoleniach, doradztwie, warsztatach, konferencjach przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury Niebieskiej Karty, (szkolenia wspólne i resortowe), a) organizowanie spotkań mających na celu wymianę doświadczeń między pracownikami różnych instytucji wchodzących w skład Zespołu	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach, - Komisariat Policji w Wojkowicach, - Placówki oświatowe, - Pełnomocnik Wójta ds. rozwiązywania problemów alkoholowych, , - Zespół Interdyscyplinarny, - kuratorzy	2021 – 2025

Każde z działań w wyżej wymienionych obszarach zostało przypisane konkretnym podmiotom odpowiedzialnym za ich realizację.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami programu są:

- 1) Rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy,
- 2) Rodziny i osoby zagrożone zjawiskiem przemocy,
- 3) Przedstawiciele instytucji i służb pracujących z osobami i rodzinami zagrożonymi bądź dotkniętymi przemocą.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

1. Podmioty działające na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach
3. Komisariat Policji w Wojkowicach,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
5. Punkt Konsultacyjny,
6. Placówki oświatowe,
7. Świetlice,
8. Służba zdrowia.

IX. SPODZIEWANE EFEKTY

Skuteczność programu zależy od wielu czynników, w tym m.in. dobrego rozeznania środowiska przez służby odpowiednio przygotowane, zajmujące się profilaktyką i wsparciem rodzin zagrożonych patologiami, kompleksowej współpracy lokalnych służb i instytucji w ramach pracy w Gminnym Zespole Interdyscyplinarnym, a przede wszystkim motywacji dokonania zmian i wyjścia z kryzysu przez rodziny dotknięte problemem przemocy. Spodziewane efekty:

- 1) Zmniejszenie poczucia bezradności ofiar przemocy,
- 2) Zwiększenie wiedzy instytucji zajmujących się przemocą w rodzinie na temat zjawiska przemocy – diagnoza rzeczywistego rozmiaru zjawiska na terenie Gminy Bobrowniki,
- 3) Zwiększenie skuteczności działań,
- 4) Zmiana postaw społecznych wobec przemocy.

X. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany na terenie gminy Bobrowniki w latach 2021 - 2025. Wdrażanie rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej.

XI. MONITOROWANIE PROGRAMU

Realizacja programu będzie systematycznie monitorowana, monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie działań korygujących.

Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie programu w przyszłości. Monitorowanie programu będzie prowadzone przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Bobrownikach na podstawie informacji uzyskanych od realizatorów programu. Ostateczne efekty podsumowane zostaną w raporcie po zakończeniu jego realizacji.

Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

- 1) Liczba osób/rodzin objętych pomocą,
- 2) Liczba osób przeszkolonych w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- 3) Ilość działań profilaktycznych w placówkach oświatowych,
- 4) Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych,
- 5) Ilość uczestników grup wsparcia,
- 6) Liczba uruchomionych procedur „Niebieska Karta”,
- 7) Liczba ofiar przemocy w rodzinie,
- 8) Liczba osób biorących udział w programach korekcyjno – edukacyjnych,
- 9) Liczba postępowań przygotowawczych wobec sprawców przemocy,
- 10) Liczba interwencji związanych z przemocą w rodzinie.

XII. FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Bobrowniki, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Bobrowniki obowiązuje w okresie od 01.10.2021 do 01.10.2025 z chwilą podjęcia uchwały.

Program został opracowany przez Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Bobrownikach

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U z 2021 r. poz. 1249 z późn.zm.) w art. 6 ust. 2 pkt 1 nałożyła na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym opracowanie i realizację Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Wobec powyższego program na lata 2021-2025 jest kontynuacją działań podjętych w ramach realizacji programu na lata 2016-2020.

Realizacja programu to obowiązkowy i niezbędny element gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Dokument będący załącznikiem do niniejszej uchwały jest efektem prac przedstawicieli jednostek i instytucji statutowo zajmujących się pracą na rzecz rodziny, podejmujących działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz zmniejszania jej negatywnych następstw.

Głównym celem programu jest: przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, zwiększenie skuteczności pomocy rodzinom uwikłanym w problem przemocy w rodzinie, w tym ochrona ofiar i świadków przemocy w rodzinie.

Powyższy cel realizowany będzie poprzez działania Zespołu Interdyscyplinarnego przy aktywnej współpracy służb wymienionych w programie.

Praca ze zjawiskiem przemocy, aby była skuteczna i przynosiła trwałe efekty musi być realizowana interdyscyplinarnie. Program stanowi plan działań instytucji i organizacji zobowiązanych do podejmowania działań na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie, a tym samym przyczyni się do usprawnienia lokalnego systemu przeciwdziałania i ograniczenia w/w zjawiska.

Realizacja Programu w efekcie zakłada, że nastąpi dalszy wzrost świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, przypadki przemocy będą rozpoznawane wcześniej i skuteczniej, a także wzmocniony zostanie zintegrowany i efektywny system pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.

W związku z powyższym podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia programu jest w pełni uzasadnione.